

Simon József
SZTE Bölcsészettudományi Kar, Filozófia Tanszék
Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Filozófiai Intézet

Szégyen és semmi. Politikai pszichológia Bethlen Miklós filozófiájában

Bethlen Miklós (1642-1716) 1708 májusa körül írta meg *Önéletírásának* Előljáró beszédét az eszéki vár börtönében. Az előadás az Előljáró beszéd második, egyben talán legismertebb részének elemzésére fókuszál, ahol a szerző a hírnév elemzése közben bevezeti a civil és morális minőségek fogalmát. Ennek során kísérletet teszünk annak bemutatására, hogy milyen viszony fűzi Bethlen társadalom-képét Samuel Pufendorfnak (1632-1694) a morális-civil entitásokról szóló tanításához. Jóllehet filológiai szempontból Bethlen terminológiája mindenképp pufendorfi eredetűnek tűnik, mégis lényeges különbségek mutatkoznak a magyar és a német gondolkodó társadalom-víziója között. Az előadás tézise szerint az 1704 után nyíltan Bécs-ellenes politikai attitűddel rendelkező Bethlen tudatosan távolodik el a természetjogi kötelezettség pufendorfi eszményétől.